

УХВАЛЕНО вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди протокол № 3 від « 12 » червня 2020 року		Система управління якістю ХНПУ імені Г.С. Сковороди ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Глобальна економіка й міжнародні економічні організації	ЗАТВЕРДЖЕНО В.о. ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Ю. Ветчик від « 12 » червня 2020 р.
--	---	---	---

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА Й МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

(назва навчальної дисципліни)

рівня вищої освіти Другого (магістерського)
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 051 Економіка
(код і назва спеціальності)

освітня програма Економіка, управління та право
(шифр і назва)

Шифр за навчальним планом ЦПП-1.9

Розробник програми: О. Мельникова кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри економічної теорії, фінансів
і обліку

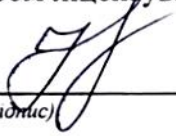
Рецензенти: Л. Радченко кандидат економічних наук,
професор кафедри економічної теорії,
фінансів і обліку ХНПУ імені Г.С.
Сковороди

Н. Шиловцева кандидат економічних наук,
професор кафедри міжнародного бізнесу та
економічної теорії ХНУ імені В. Н. Каразіна

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету
протокол № 10 від «10» червня 2020 року

Голова ради (В.О. Процевський)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено центром ліцензування, акредитації і контролю якості освіти

Директор (І. Єсьман)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Пояснювальна записка

Програма обов'язкової навчальної дисципліни Глобальна економіка й міжнародні економічні організації складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Глобальна економіка й міжнародні економічні організації» є формування системи знань студентів щодо теоретичних засад глобалізації та економічної інтеграції, поведінки економічних суб'єктів в умовах глобалізації, факторів становлення та механізмів функціонування глобальної економіки, особливостей формування глобальних ринків, наданні універсального інструментарію для обґрунтування економічних явищ, які відбуваються у світовій економіці, цілей, принципів, функцій та механізму функціонування сучасних міжнародних організацій, їх місця в міжнародному регулюванні економічного співробітництва.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Глобальна економіка й міжнародні економічні організації» є розкриття глобального соціально-економічного розвитку як процесу системної трансформації світового господарства і світогосподарських зв'язків; формування уявлення про розвиток глобальної економічної системи та протиріччя цього процесу; формування фундаментальних основ сучасного економічного мислення щодо сучасного розвитку світової економіки; визначення місця України в сучасних глобалізаційних процесах та шляхів становлення «нової економіки» в українській національній економіці під впливом глобалізації; розгляд причин створення міжнародних економічних організацій, еволюції їх форм, цілей, функцій, повноважень, норм і правил діяльності; набуття практичних навичок аналізу діяльності різних міжнародних економічних організацій; аналіз процесу набуття членства та участі України в різних міжнародних економічних організаціях, визначення ролі такого членства для розвитку міжнародної економічної інтеграції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються **програмані компетентності**:

ІК. Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі і проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері глобальної економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в умовах невизначеності.

ЗК 1. Здатність критично мислити та генерувати нові ідеї.

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами.

ЗК 4. Здатність вести професійну комунікацію.

ЗК 7. Здатність свідомо та соціально-відповідально діяти на основі етичних міркувань і принципів академічної доброчесності.

ЗК 8. Здатність проводити дослідження та презентувати результати.

ФК 3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань.

ФК 5. Здатність розуміти ключові тренди соціально-економічного та демографічного розвитку.

ФК 4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та економіко-математичні методи і моделі для дослідження економічних та соціальних процесів.

ФК 7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

ФК 8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ФК 9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та обґрунтування ефективних стратегій в економічній діяльності.

ФК 10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Передумови вивчення дисципліни «Глобальна економіка й міжнародні економічні організації» – знання із дисциплін: «Економіка, бізнес, економічне мислення», «Політекономія», «Макроекономіка», «Макроекономічний аналіз», «Економіка підприємств», «Регіональна економіка», «Фінанси», «Менеджмент», «Міжнародна економіка» та інші.

Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких **програмових результатів навчання**:

ПРН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем на абстрактному рівні шляхом декомпозиції їх на складові.

ПРН 4. Проводити дослідження, генерувати нові ідеї, здійснювати інноваційну діяльність.

ПРН 5. Обґрунтовувати та управляти проектами або комплексними діями.

ПРН 6. Демонструвати високу соціальну відповідальність і дотримання принципів академічної доброчесності.

ПРН 10. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН 11. Обґрунтовувати рішення в умовах невизначеності, що потребують застосування нових підходів та економіко-математичного моделювання та прогнозування.

ПРН 12. Застосовувати сучасні інформаційні технології у соціально-економічних дослідженнях;

ПРН 13. Формулювати нові гіпотези та наукові задачі в сфері глобальної економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язку, беручи до уваги наявні ресурси.

ПРН 16. Застосовувати наукові підходи до формування та обґрунтування ефективних стратегій в економічній діяльності.

ПРН 17. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

2. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Теоретичні засади глобальної економіки і сучасні тенденції глобалізації

Тема 1.1 Загальна теорія і методологія глобалістики.

Сутність і природа глобалізації, глобалістики і глобальної економіки. Становлення глобалістики – науки про глобалізацію, формування її методологічної бази. Основні етапи та форми економічної глобалізації. Позитивні і негативні наслідки глобалізації. Методологія дослідження глобалізаційних процесів у світовому господарстві. Місце глобальної економіки в системі економічних наук. Глобалізація як сучасний феномен.

Тема 1.2. Основні школи і міждисциплінарний статус глобалістики.

Наукові школи дослідження глобалістики. Розвиток сучасної глобалістики як науки. Причинно-наслідкові зв'язки в динаміці глобалізаційних процесів. Школа гіперглобалістів та

її головні аргументи щодо перебігу і наслідків процесів глобалізації. Аргументи школи скептиків щодо перебігу і наслідків процесів глобалізації. Особливості бачення процесу глобалізації та його наслідків школою трансформістів. Базові концепції глобалістики. Концепція «Межі зростання» А. Печчеї. Концепція «Сталого розвитку» Л. Брауна. Концепція «Універсального еволюціонізму» М. Моїсєєва. Концепція «Мітозу біосфер» М. Нельсона. Концепція «Контрольованого глобального розвитку» Д. Гвішіані. Концепція «Світ-системного аналізу» І. Валлерстайна.

Тема 1.3. Становлення глобальної економіки

Основні чинники глобалізації (технічні, технологічні, соціально-економічні, культурні, морально-етичні, політичні). Становлення загальнопланетарного науково-інформаційного простору глобальної інформаційної інфраструктури. Становлення єдиного світового виробництва. Формування нової системи глобального керування. Виникнення нових глобальних економічних суб'єктів. Систематизування поглядів на глобалізацію, два базових напрями. Природа глобалізації. Еволюція напрямків глобалізації в економічній літературі. Погляди деяких глобалістів і антиглобалістів на глобалізацію. Сутність глобальної економіки. Становлення глобальної економіки як науки. Характеристика глобальної економіки.

Тема 1.4. Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації

Особливості сучасної глобалізації. Принципи сучасної глобалізації. Причини та прояви дуалізму сучасної глобалізації. Позитивні наслідки глобалізації. Негативний вплив світових глобалізаційних процесів на економіку деяких країн. Причини критики глобалізації.

Тема 1.5. Парадоксальна природа глобальних трансформацій

Глобальні трансформації, їх сутність. Основні суперечності глобальних трансформацій. Основні характеристики парадоксів глобалізації. Нерівномірність в розподілі вигод та збитків від глобалізації. Види системних криз. Форми прояву фінансових криз. Вплив криз на світову економіку. Наслідки кризових явищ в економіці. Інформаційні процеси – глобальна проблема. Основні інструменти інформації.

Тема 1.6. Альтерглобалізм та його форми

Поняття «альтерглобалізм» та його сутність. Передумови, принципи й програми альтерглобалізму. Загальні цілі антиглобалізму. Основні види й форми діяльності антиглобалістичних рухів. Класичний антиглобалізм. Основні чинники впливу на формування антиглобальних тенденцій. Форми прояву альтерглобалізму в Україні. Бідність як глобальна проблема. Основні сценарії світового розвитку і динаміка бідності. Вплив культури, суспільних інститутів та економічної системи на рівень бідності.

Модуль 2. Сучасні тенденції глобалізації та міжнародні економічні організації.

Тема 2.1. Регулятивні механізми глобальної економіки

Об'єкти і методи глобального регулювання. Глобальні виклики і проблеми розвитку. Глобалізація і безпека розвитку. Об'єктивність формування глобальної системи регулювання світогосподарських відносин. Фактори становлення, принципи та проблеми глобальної регулюючої системи. Глобальні регуляторні інститути. Вплив глобальної регулюючої системи СОТ на розвиток світової економіки. Роль та дії держави в глобальних умовах розвитку.

Тема 2.2. Міжнародні організації і регулювання глобальної економіки

Сутність міжнародних організацій. Чинники створення та етапи розвитку системи міжнародних організацій. Типологія міжнародних організацій. Основні функції міжнародних організацій. Основні міжнародні організації і їхній вплив на глобалізаційні процеси та цілі. Організація об'єднаних націй (ООН). Північно-Атлантичний альянс (НАТО). Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Міжнародні організації та регулювання світового ринку товарів та послуг. Світова організація торгівлі (СОТ).

Тема 2.3. *Міжнародні організації у сфері регулювання світової торгівлі. Міжнародні валютно-кредитні організації*

Система міжнародних організацій з регулювання світової торгівлі. Глобально-універсальні торговельні організації. Конференція ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД). Комісія ООН з прав міжнародної торгівлі (ЮНІСТРАЛ). Сутність, цілі, основні функції та структура ГАТТ/СОТ. Конференція ООН з торгівлі й розвитку (ЮНКТАД). Міжнародний торговельний центр (МТЦ). Комісія ООН з прав міжнародної торгівлі. Регіональні торговельні організації. Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА). Південноамериканський спільний ринок (МЕРКОСУР). Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛАІ). Сучасна система міжнародних валютно-кредитних організацій. Міжнародний валютний фонд (МВФ). Група Світового банку. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР). Організації з регулювання зовнішньої заборгованості. Паризький клуб. Лондонський клуб кредиторів.

Тема 2.4. *Міжнародні стратегії глобалізації*

Світове виробництво, його характеристика. Світове господарство. Міжнародні економічні відносини. Роль міжнародного співробітництва. Особливості сучасного міжнародного співробітництва. Глобальні стратегії ТНК і МНК. Сутність утворення стратегічних альянсів. Стратегії злиття і поглинання на глобальному рівні. НАТО, основні напрями діяльності. Європейський Союз як економічне об'єднання. Цілі функціонування ЄС. Шенгенська угода. Умови та наслідки розширення ЄС. Проблеми гео економічного статусу України. Поняття міжнародної безпеки. Шляхи досягнення певного рівня міжнародної безпеки.

Тема 2.5. *Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації*

Необхідність інтеграції України у глобальне економічне середовище. Шляхи вирішення проблеми національної конкурентоспроможності в умовах глобалізації. Україна в сучасних глобалізаційних процесах. Сучасна інтеграційна політика України. Конкурентна модель економічного розвитку України. Партнерство України з НАТО і Європейським Союзом, перспективи вступу до провідних організацій Північноатлантичного співтовариства. Вплив проявів глобальної економіки на економічну позицію України: наслідки глобальної економічної кризи. Україна і СОТ: перспективи співробітництва України і СОТ в умовах глобальної конкурентоспроможності. Проблеми транскордонної євроінтеграції.

3. Засоби діагностики успішності навчання

Система контролю та оцінювання знань, умінь і навичок тих, хто навчається, враховує як аудиторну діяльність студентів, так і їх самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

1. Оцінювання знань студента під час навчальних занять (опитування, тестування, вирішення задач, розрахунки показників та побудова графіків та діаграм на основі статистичних даних).
2. Оцінка виконаних завдань для самостійної роботи, захисту доповідей з опрацьованих самостійно студентом питань та проблем.
3. Оцінка виконання індивідуального завдання за критерієм відповідності роботи змісту, ілюстративності, комплексності і завершеності дослідження.
4. Проведення поточного модульного контролю (передбачено 2 модульних контрольні роботи у формі різнорівневих завдань, що передбачає тестові запитання, аналіз ситуацій та тверджень, розв'язання задач)
5. Проведення підсумкового письмового екзамену.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен

5. Рекомендовані джерела Базові

1. Амеліна І.В. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / Амеліна І.В.,

Попова Т.Л., Владимиров С.В. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 256 с.

2. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.

3. Глобальна економіка: навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с.

4. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н. М. Вдовенко, Л. В. Богач, В. Л. Гераймович, К. С. Кваша, М. М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. – 319 с.

5. Міжнародні організації. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, А. С. Логвінової. – [3-тє вид., перероб. та доп.]. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 344 с.

Допоміжна

1. Андрощук Г. О. Національні інноваційні системи: еволюція, детермінанти результативності / Г. О. Андрощук, С. А. Давимука, Л. І. Федулова. – К.: Парлам. вид-во, 2015. – 512 с.

2. Бочан І. О. Глобальна економіка: підруч. / І. О. Бочан, І. Р. Михасюк. – К. : Знання, 2007. – 403 с.

3. Воронкова А. Е. Міжнародні економічні організації : навч. посіб. / Воронкова А. Е., Єрохіна Л. В., Рябенко Л. І. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 352 с.

4. Економічна глобалізація: підручн. / [А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, І. В., Бураковський та ін.] ; за ред. А. С. Філіпенка. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – 543 с.

5. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2009. – 364 с.

6. Ковтун О. І. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О. І., Куцик П. О., Башнянин Г. І.; за заг. ред. Ковтуна О. І. – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. – 704 с.

7. Куцик П. О. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку : монографія / П. О. Куцик, О. І. Ковтун, Г. І. Башнянин. – Львів : Вид-во ЛКА, 2015. – 594 с.

8. Столярчук Я. М. Глобальні асиметрії економічного розвитку / Я. М. Столярчук. – К. : КНЕУ, 2009. – 302 с.

9. Сучасні економічні теорії глобальних систем: навч. посіб. / [Башнянин Г. І., Шевчик Б. М., Сухий О. О., Перепьолкіна О. О.]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Львів: Новий Світ, 2013. – 366 с.

10. Шепелев М. А. Глобалістика: підручник / М. А. Шепелев. – К.: Вища школа, 2010. – 544 с.

6. Додаткові ресурси

1. Офіційний сайт Азійського банку розвитку. Режим доступу: www.adb.org/countries.

2. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

4. Офіційний сайт Євростату. Режим доступу: ec.europa.eu/eurostat.

5. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

6. Офіційний сайт Комісії ООН з торгівлі та розвитку. Режим доступу: www.unctad.org.

7. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. Режим доступу: www.imf.org.

8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу: www.minfin.gov.ua.

9. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку. Режим доступу: www.oecd.org.

10. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. Режим доступу: www.wto.org.

11. Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: www.worldbank.org.